

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВІСНИК

Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки

Випуск III

УМАНЬ
2017

УДК 74.03 (063)
ББК (74.100.54+74.200.54)я431
В 80

Головний редактор: Демченко І. І.
Редакційна колегія: Бабій І. В., Білан В. А., Калиновська І. С.,
Чередник А. А.
Відповідальний за випуск: Чередник А. А.

В 80 Вісник Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції: «Інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» (22 березня 2017 р.) / [гол. ред. Демченко І.І.]. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2017 р. – Вип. III. – 139 с.

УДК 74.03 (063)
ББК (74.100.54+74.200.54)я431

© Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
-----------------	---

Розділ I. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

1. <i>Басс О.</i>	Загально-теоретичні основи інклюзивної освіти.....	8
2. <i>Бегас Л.</i>	Особливість дітей, які мають слабо виражені відхилення у розумовому й соціальному розвитку.....	10
3. <i>Бистранівська О.</i>	Інклюзія в загальноосвітній школі.....	13
4. <i>Гніда Т., Калініна Т.</i>	Готовність педагогічних працівників до впровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах...	16
5. <i>Засць В.</i>	Становлення та розвиток інклюзивної освіти в країнах Західної Європи.....	18
6. <i>Залізник А.</i>	Інклюзивна освіта дітей з особливими потребами.....	20
7. <i>Кривоніс А.</i>	Особливості інклюзивної освіти дітей з аутизмом в Україні.....	22
8. <i>Ляховець О.</i>	Формування творчого потенціалу особистості дітей з особливими освітніми потребами.....	24
9. <i>Малишевська І.</i>	Розбудова інклюзивної освіти в українському суспільстві.....	26
10. <i>Осіпенко Я.</i>	Розвиток інклюзивної освіти в Україні....	29
11. <i>Пахомова Н.</i>	Діагностико-корекційний консалтинг як основа інклюзивної освіти.....	31
12. <i>П'ясецька Н.</i>	Історичний аспект характеристики вад мовлення у дітей.....	34
13. <i>Расулова Ю</i>	Особливості інклюзивної дошкільної освіти.....	36

Розділ II. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ

1. <i>Гришко І.</i>	Аксіологічні орієнтири інклюзивного навчання і виховання дітей дошкільного віку	39
2. <i>Дікусар М.</i>	Соціальне виховання дошкільників з мовленнєвими порушеннями засобами естетотерапії.....	41

3.	<i>Казачінер О.</i>	Мотиваційно-ціннісний компонент моделі розвитку інклюзивної компетентності вчителів філологічних дисциплін.....	42
4.	<i>Лемещук М.</i>	Особливості формування комунікативної сфери у дітей з мовленнєвими порушеннями	45
5.	<i>Нагорний Я.</i>	Методичні аспекти формування навичок самостійної роботи у дітей з мовленнєвими порушеннями.....	47
6.	<i>Скарженюк І.</i>	Особливості застосування педагогічного доробку М. Монтесорі в українській системі освіти.....	49
7.	<i>Суворова А.</i>	Формування цілісної картини світу дитини дошкільного віку із затримкою психічного розвитку засобами фототерапевтичного впливу.....	52
8.	<i>Цимбал-Слатвінська С.</i>	Формування уявлення про семантичну структуру слова в молодших школярів із загальним недорозвитком мовлення.....	55
9.	<i>Чепка О.</i>	Ігрова психотехніка як засіб корекції вад психофізичного розвитку старших дошкільників з особливими освітніми потребами.....	58
10.	<i>Чередник А.</i>	Образи людей з інвалідністю в художній літературі	60
11.	<i>Чернієнко О.</i>	Різновікова група в дошкільному навчальному закладі як типова модель інтегрованої групи.....	62
12.	<i>Черніченко Л.</i>	Формування готовності логопедів до інклюзивного навчання дітей з вадами мовлення.....	65

Розділ III. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

1.	<i>Бабій І.</i>	Професійна підготовка педагога до розвитку творчої уяви молодших школярів із затримкою психічного розвитку.....	68
2.	<i>Білан В.</i>	Організація соціально-психологічної роботи з дітьми, що страждають церебральним паралічем	70

3.	<i>Бойчук В.</i>	Робота з дітьми з порушеннями опорно-рухового апарату.....	72
4.	<i>Бублик В.</i>	Організація логопедичної роботи з дошкільниками засобами розвивальних ігор.....	74
5.	<i>Гаврилюк С., Поліщук О.</i>	Становлення системи фізичного виховання дітей.....	76
6.	<i>Галицька Н.</i>	Значення системи «раннього втручання» для підвищення якості життя осіб з обмеженими можливостями	80
7.	<i>Демченко І.</i>	Доступності навчання дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому просторі.....	82
8.	<i>Дичок Т.</i>	Ритмопластика як інноваційний метод роботи з дітьми із загальним недорозвитком мовлення.....	86
9.	<i>Івасишица Ю.</i>	Формування мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку засобами творчої гри.....	88
10.	<i>Коваленко А.</i>	Взаємодія педагогів з батьками вихованців ДНЗ у системі інклюзивної освіти.....	90
11.	<i>Низькодуб І.</i>	Формування комунікативної складової спілкування дітей з хворобою Дауна.....	92
12.	<i>Носач А.</i>	Психолого-педагогічні основи формування природничих понять у дітей молодшого шкільного віку з мовленнєвими порушеннями.....	94
13.	<i>Паршикова І.</i>	Корекція мовлення дітей з розладами аутичного спектру.....	96
14.	<i>Поліщук А. П.</i>	Корекція затримки мовленнєвого розвитку у дітей раннього віку.....	97
15.	<i>Пучкова Л.</i>	Роль асистента вчителя в організації навчання дітей з особливими освітніми потребами.....	99
16.	<i>Славінська Ю.</i>	Мовленнєве зростання молодшого школяра із затримкою психічного розвитку.....	101
17.	<i>Степанишена А.</i>	Роль гри у формуванні моральних якостей дітей дошкільного віку.....	102
18.	<i>Третьак О.</i>	Особливості розвитку художньо-естетичних інтересів молодших школярів із затримкою психічного розвитку.....	105

19.	<i>Шпильова М.</i>	Корекційно-виховна робота при афазії у дітей та підлітків.....	107
20.	<i>Щербак В.</i>	Дитяча афазія як нейропсихологічний феномен.....	109

Розділ IV. ПЕРЕДОВИЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПРАКТИКИ

1.	<i>Бевзюк М.</i>	До проблеми взаємодії педагога з батьками у забезпеченні умов інклюзивного навчання молодших школярів.....	111
2.	<i>Бобровська І.</i>	Профілактика та корекція агресивної поведінки старших дошкільників методами психолого-педагогічної терапії.....	112
3.	<i>Дерещук О.</i>	До проблеми творчого розвитку дошкільників із порушеннями мовлення засобами мистецтва.....	114
4.	<i>Єнгалічева І.</i>	Необхідність підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до роботи в інклюзивних групах.....	116
5.	<i>Калиновська І.</i>	Особливості корекції пізнавального розвитку молодших школярів із затримкою психічного розвитку засобами зображувальної терапії.....	119
6.	<i>Коваленко О.</i>	Особливості навчання майбутніх вихователів дошкільних закладів та вчителів початкових класів в інклюзивному освітньому просторі.....	121
7.	<i>Портна І.</i>	Корекційна робота в спеціальній школі..	123
8.	<i>Рибальченко І.</i>	Роль батьків у процесі інклюзивної освіти дітей дошкільного віку.....	125
9.	<i>Савенко Д.</i>	Проблеми мотиваційно-вольової готовності до шкільного навчання.....	127
10.	<i>Салабай К.</i>	Проблеми інтегрування молодших школярів з вадами психофізичного розвитку в загальноосвітній простір.....	131
11.	<i>Сіліна Г., Клімчук І.</i>	Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти: результати дослідно-експериментальної роботи.....	133
12.	<i>Супрун М.</i>	Із досвіду організації позааудиторної роботи зі студентами-дефектологами....	136

діяльності та взаємодія дошкільних та загальноосвітніх закладів зі спеціальними установами з метою використання напрацьованих методик роботи з дітьми тієї чи іншої нозології, залучення до консультування спеціалістів із досвідом роботи з такими категоріями дітей; організація дієвого Ресурсного центру інклюзивної освіти, у якому повинні акумулюватися дані про послуги, сервіси, можливості для навчання, розвитку, медичної та корекційно-розвиткової допомоги дітям з особливими освітніми потребами та їх батьків; необхідність забезпечення наступності між рівнями освіти: рання допомога – дошкільна освіта – загальна середня освіта з поширенням на наступні освітні рівні для поглиблення професіоналізації, отримання дітьми з особливими освітніми потребами певних професійних навичок; створення у навчальних закладах відповідних умов (введення посад асистента вчителя (вихователя); забезпечення навчально-методичними і науково-дидактичними посібниками, підручниками, матеріалами; забезпечення архітектурної доступності відповідно до державних будівельних нормативів тощо).

Проведена дослідно-експериментальна робота «Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивної освіти» засвідчила необхідність подальшої систематичної, комплексної та різнорівневої діяльності щодо розбудови ефективної системи інклюзивної освіти в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах Харківської області.

Супрун М. О.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
**ІЗ ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ ЗІ
СТУДЕНТАМИ-ДЕФЕКТОЛОГАМИ**

Досвід із підготовки фахівців для різних людинознавчих сфер, дає нам підстави стверджувати, що його висока результативність досягається лише за умови виваженого поєднання аудиторного навчального процесу із різними видами позааудиторного життя [3]. Підготовка сучасних корекційних педагогів вимагає особливої уваги до вибору взаємодії цих двох взаємодоповнюючих ланок єдиного навчально-виховного процесу ВНЗ [1].

Історія зародження та розвитку дефектології як синтезу науки й практики засвідчує, що вирішальна роль в досягненні корекційно-розвивального результату соціалізації дитини із особливими потребами завжди належала постаті педагога [2]. Саме керуючись означеними орієнтирами, педагоги сучасної вищої педагогічної школи налаштовують своїх молодих колег – студентів на всебічне пізнання основ свого фаху.

Розуміючи, що майбутній фахівець в галузі спеціальної психології та корекційної педагогіки має постійно долучатися до практичної складової своєї професії, викладачі кафедри психокорекційної педагогіки факультету корекційної педагогіки та психології НПУ імені М. П. Драгоманова

налагодили постійний різноплановий зв'язок із широкою мережею закладів спеціальної освіти та реабілітаційних центрів різного типу. Студенти проходять в них всі види навчальної практики, починаючи від волонтерської і закінчуючи переддипломною. Аналогічну роботу здійснюють педагоги всіх профільних кафедр різних педагогічних вищих навчальних закладів нашої держави. Розвиваючи означені види позааудиторної роботи із студентами дефектологічного профілю підготовки, ми насамперед прагнули звертати увагу на формування світоглядної професійної позиції наших молодих колег.

Особливою формою формування світогляду майбутнього спеціального педагога є його долучення до світу театру. Так, завдяки співпраці кафедри із провідною актрисою Київського академічного театру юного глядача на Липках Оленою В'ячеславовною Гончаровою ми маємо нагоду долучатись до перегляду вистав цього славетного Театру, що вміщують особливу педагогічну спрямованість. Враховуючи те, що О. В. Гончарова поєднує роботу в театрі та в кіно із навчанням на заочному відділенні факультету корекційної педагогіки та психології столичного педагогічного вишу, педагоги та студенти факультету мають можливість отримати щасливу можливість спілкуватися із нею та з іншими майстрами сцени. Особливий резонанс серед викладачів і студентів факультету мав перегляд на одному подиху блискучої вистави «Мене прислав доктор Хоу» – сценічної редакції відомої п'єси В. Гібсона «Та, що створила диво». Події твору базуються на достовірних фактах біографії Хелен Келлер, яка ще в ранньому віці втратила слух та зір. У зворушливій анотації до вистави наголошується, що злість й непокоря обмежували життя дівчинки-підлітка, а душа страждала, прагнула любові й захисту. Батьки написали листа відомому лікарю Хоу з надією на порятунок дитини. За рекомендацією лікаря до них приїздить молода вчителька Енні Саллівен, яка колись подолала власні фізичні вади. Спершу запропоновані нею методи виховання піддаються сумнівам і скептицизму в родині, та й Хелен немов звірятко тікає від неї, але в цьому конфлікті Енні не поступається нікому. Саме її настирність і любов спричинили диво – маленька Хелен навчилася читати й писати, взаємодіяти з навколишнім світом. Згодом вона написала книжку «Історія мого життя». Можна вважати, що це посібник-орієнтир для людей, котрі зневірилися.

Глядачі мають змогу переглянути виставу двох складів виконавців і в кожному разі ця зворушлива історія бентежитиме серця глядачів. Окрім позитивного емоційного сприйняття вистави ми налаштовували студентів на всебічний аналіз професійних психолого-педагогічних елементів твору. Студенти працювали над визначенням спектру засобів впливу на дитину із особливими потребами, що були закладені драматургом і розкриті акторами через блискучий режисерський задум знаного далеко за межами України режисера-постановника Юрія Лізенгевича. Щаслива нагода доторкнутися до високого мистецтва дала педагогам змогу запропонувати

студентам по-іншому подивитися на життя відомої нашої співвітчизниці Ольги Іванівни Скороходової, яка втративши у ранньому дитинстві слух і зір, завдяки зусиллям свого талановитого вчителя професора І. О. Соколянського досягла широкого визнання як вчена-дефектолог і як поетеса. Її книга «Как я воспринимаю, представляю и понимаю окружающий мир» отримала світове визнання. Принагідно зазначимо, що значний період свого творчого життя Іван Опанасович Соколянський науково-плідно пройшов в Україні. Його робота в Харкові та Києві знаменувалася значними професійними досягненнями для всієї вітчизняної дефектології. Для нас особливо цікавим фактом є те, що в 1919 році він створив в Умані школу для сліпохлухонімих.

Отже, наш певний досвід із співпраці із театральними колективами дає підстави стверджувати, що за умови виваженого долучення до висот драматургії у студентів може сформуватися більш осмислене сприйняття реалій своєї майбутньої професійної стежини.

Література:

1. Супрун М. О. Висоцька А. М., Гладченко І. В., Соціалізація дитини з обмеженими розумовими можливостями в сучасному освітньому вимірі /Навчально-методичний посібник / А. М. Висоцька, І. В. Гладченко, М. О. Супрун – К.: Інститут спеціальної педагогіки, 2014. – 214 с. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/705560>.

2. Супрун М. О. Корекційне навчання учнів допоміжних закладів освіти: витоки, становлення та розвиток (друга половина ХІХ – перша половина ХХ ст.): Монографія М. О. Супрун – К.: Вид. КЮІ МВСУ Паливода АВ, 2005. 326 с.

3. Супрун М. О. Основи професійного самовиховання майбутнього співробітника МВС України: навч. Посіб. М. О. Супрун – К.: КІВС, 1998. – 100 с.